

Číslo konania: KPUNR-2020/18984-2/76830/HOL

Nitra, 25.09.2020

Krajský pamiatkový úrad Nitra, podľa § 11 odseku 1 zákona č.49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len pamiatkový zákon) ako vecne príslušný orgán špecializovanej štátnej správy a podľa § 9 odseku 5 citovaného zákona ako miestne príslušný orgán špecializovanej štátnej správy na úseku ochrany pamiatkového fondu, podľa § 46 zákona číslo 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, vydáva toto

rozhodnutie

Krajský pamiatkový úrad Nitra, podľa § 33 odseku 6 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“) a vyhlášky MK SR č. 253/2010 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane pamiatkového fondu, na základe žiadosti o rozhodnutie o reštaurátorskej dokumentácii predloženej dňa 09.09.2020 Ústavom ekológie lesa SAV, Zvolen, detašované pracovisko Arborétum Mlyňany, ktorý je podľa listu vlastníctva č. 144 správcom nehnuteľnej národnej kultúrnej pamiatky Kaštieľ s areálom, parc. č. 104, 104/1-5, 105, 106, k. ú. Vieska nad Žitavou evidovanej v ústrednom zozname pamiatkového fondu pod číslom (ďalej len „ÚZPF“) 1552/1-4, v nadväznosti na rozhodnutie o zámere obnovy č. KPUNR-2019/2906-3/9429/HOL zo dňa 06. 02. 2019,

súhlasí

s predloženou reštaurátorskou dokumentáciou „AROBORÉTUM MLYŇANY Kaštieľ s areálom, parc. č. 104, 104/1-5, 106, k. ú. Vieska nad Žitavou Správa z reštaurátorského výskumu a Návrh na reštaurovanie“ (sprac.: Mgr. art. Juraj Puškár, marec 2020), pri dodržaní nasledovných podmienok:

1. Obnovu exteriéru kaštieľa (fasády a ich prvky) realizovať do primárnej podoby, t. j. z obdobia výstavby kaštieľa z rokov 1892 – 1895 a 1902 – 1905.
2. Všetky primárne (pôvodné) omietky, architektonicko-umelecké prvky a doplnky fasád aj s ich primárnou povrchovou a farebnou úpravou zachovať v maximálnej možnej miere a reštaurátorsky ošetriť - fixovať, resp. konzervovať. Odstrániť je možné len nenávratne poškodené a nesúdržné omietky, ktoré nemožno reštaurátorsky ani inak zachovať.
3. Pred začatím prác na čistení fasád zvolať kontrolný deň za prítomnosti reštaurátora a prizvať pracovníka Krajského pamiatkového úradu Nitra, pričom krajský pamiatkový úrad odsúhlasí spôsob a rozsah čistenia a odstraňovania omietok.
4. Obnovu fasády vykonať **reštaurovaním**, a to najmä časti a plochy vyžadujúce si technologicky náročné postupy, t. j. výtvarno-štukové, kameno-sochárske, architektonické súčasti fasád ako aj výrazne poškodené soklové časti. V priebehu prác po očistení reštaurátor vyšpecifikuje plochy, ktoré je možné realizovať umelecko-remeselne pod dohľadom reštaurátora.
5. Pri obnove fasád postupovať v zmysle predloženej reštaurátorskej dokumentácie a kapitoly **č. 5 Návrh na reštaurovanie** (s. 198 – 200).

6. Na vážne poškodených plochách je nutné realizovať šetrné odstraňovanie a čistenie sekundárnych cementových vrstiev (z. r. 1963-1967) a plošné narušenie sekundárneho nepriedušného spevňovacieho akrylátového filmu pri zachovaní pôvodných primárnych omietok a náterov (z r. 1892 – 1895 a 1902 – 1905). Tieto práce môže vykonávať výlučne reštaurátor s príslušnou špecializáciou.
7. Ešte pred začatím prác na obnove fasád je nevyhnutné zabezpečiť **sanáciu vlhkosti murív kaštieľa**, identifikovať a odstrániť príčiny vzniku vlhkosti, obnoviť a sfunkčniť pôvodnú odvodňovaciu sústavu (žľaby, zvody, odtoky, vrátane podzemných rozvodov, kanalizácie a pod.).
8. Pred začatím obnovy fasád zabezpečiť spracovanie **odborného posudku vlhkostných pomerov stavby** so stanovením rozsahu vlhkosti, príčin vzniku vlhkosti, typu vlhkosti, **s návrhom sanačných opatrení pre jej odstránenie s dôrazom na ochranu pamiatkových hodnôt v súlade s výsledkami reštaurátorského výskumu a návrhom na reštaurovanie**; predložiť krajskému pamiatkovému úradu na posúdenie a schválenie. Z začať s obnovou fasád je možné až po vydaní záväzného stanoviska krajským pamiatkovým úradom k prípravnej dokumentácii obnovy – odborného posudku vlhkostných pomerov.
9. Ešte pred realizáciou finálnych farebných paropriepustných náterov na fasádach **reštaurátor alebo vlastník zvolá kontrolný deň, na ktorý prizve pracovníka Krajského pamiatkového úradu Nitra k určeniu konkrétnych farebných odtieňov** a ich aplikáciu na príslušné plochy a prvky v zmysle nálezov reštaurátorského výskumu. K určeniu konkrétnych farebných odtieňov je nevyhnutné mať k dispozícii primárne situácie so zachovanými primárnymi farebnými nátermi, t. j. **kontrolný deň zvolať v takej etape obnovy, kedy bude možné ešte na fasáde odčítať jednotlivé farebné odtiene primárnej úpravy jednotlivých prvkov**. Na kontrolný deň pripraviť fyzické vzorky omietok a náterov v kontakte s originálom.

Počas realizovania reštaurátorských prác bude priebežne osoba oprávnená na vykonávanie reštaurovania **zvolávať kontrolné dni s prizvaním Krajského pamiatkového úradu Nitra**.

Štátny pamiatkový dohľad nad realizovaním reštaurátorských prác bude vykonávať Krajský pamiatkový úrad Nitra.

Ak dôjde v priebehu reštaurovania k novým skutočnostiam, alebo odkrytiu nepredpokladaného nálezu postupuje oprávnená osoba podľa § 33 ods. 9 a § 40 zákona o ochrane pamiatkového fondu.

Každú závažnú zmenu reštaurátorských prác oproti schválenému návrhu na reštaurovanie, alebo nad rámec tohto rozhodnutia je nutné prerokovať a schváliť správnym orgánom.

Po ukončení reštaurátorských prác na kultúrnej pamiatke vyhotoví oprávnená osoba dokumentáciu vykonaných reštaurátorských prác podľa § 6 Vyhlášky MK SR č. 253/2010 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane pamiatkového fondu.

Vlastník kultúrnej pamiatky je povinný do 60 dní od ukončenia reštaurátorských prác odovzdať bezplatne jedno vyhotovenie dokumentácie vykonaných reštaurátorských prác Krajskému pamiatkovému úradu Nitra.

Podľa § 44a pamiatkového zákona, toto rozhodnutie stratí platnosť po uplynutí troch rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti, ak v tejto lehote nebude vykonaný úkon, na ktorý sa vzťahuje.

Odôvodnenie:

Podkladom pre vydanie rozhodnutia bola žiadosť predložená vlastníkom Ústavom ekológie lesa SAV, Zvolen, detašované pracovisko Arborétum Mlyňany dňa 09.09.2020, reštaurátorská dokumentácia „AROBORÉTUM MLYŇANY Kaštieľ s areálom, parc. č. 104, 104/1-5, 106, k. ú. Vieska nad Žitavou Správa z reštaurátorského výskumu a Návrh na reštaurovanie“ (sprac.: Mgr. art. Juraj Puškár, marec 2020), rozhodnutie o zámere obnovy č. KPUNR-2019/2906-3/9429/HOL zo dňa 06. 02. 2019.

Reštaurátorský výskum spracovaný Mgr. art. Jurajom Puškárom vyhodnotil metódami reštaurátorského výskumu a štúdiom dostupných archívnych podkladov a dokumentácií, že objekt kaštieľa je celistvá hmota hlavnej budovy kaštieľa z roku 1892 – 1895 a severozápadnej prístavby postavenej v druhej etape v rokoch 1902 – 1905. Reštaurátorský výskum realizoval 78 zisťovacích sond, ktorými boli určené stratigrafie všetkých úprav plôch a jednotlivých prvkov fasád. Určená bola pôvodná primárna omietková vrstva a primárna farebnosť fasád. Zároveň bola identifikovaná sekundárna nevhodná úprava všetkých plôch v rokoch 1963-1967, kedy bola na fasády celoplošne natihnutá nová vrstva tvrdej cementovo-pieskovej omietky v hrúbke 0,2 – 1,5 cm. Pod touto novodobou omietkou bola celoplošne natretá nepriedušná vrstvička akrylátovej disperzie (CHEMO), ktorá spôsobila značné poškodenia primárnych omietkových a náterových vrstiev. Primárna historická omietka je však veľmi kvalitná, hoci už nastavovaná cementom, avšak s pridaním veľkého podielu vápna a plniva z osievanej vápencovej drviny.

Krajský pamiatkový úrad požaduje obnovenie primárneho farebného riešenia fasád kaštieľa, ako súčasť prezentácie pravdivého obrazu kultúrnej pamiatky v období jej vzniku. pôvodné farebné riešenie kaštieľa bolo v dobe vzniku takmer monochrómne, s menšími farebnými posunmi na jednotlivých prvkoch fasád. Sokel, kordónová a korunná rímsa bola svetlo-okrovo hnedá (svetlá káva), plochy stien boli veľmi svetlo-okrové a okenné ostenia (šambrány) boli smotanovo-biele. Farebné nátery boli vápeno-hlinkové. Nad oknami poschodia boli vo frontónoch polia zo štrukturovanej omietky tehlovo-červenej až červeno-hnedej farby. Riešenie erbov na fasáde bolo rovnako monochrómne vo farbe plôch fasády.

Krajský pamiatkový úrad požaduje vypracovanie posudku vlhkostných pomerov stavby s návrhom sanácie vlhkosti,. Túto podmienku stanovil už v rozhodnutí o zámere obnovy č. KPUNR-2019/2906-3/9429/HOL zo dňa 06. 02. 2019 (podmienka č.2), ako nevyhnutnú pre kvalitnú obnovu fasád, ktoré sú evidentne poškodené najmä vplyvom zavlhnutia murív a následného zasolenia, ktoré spôsobuje postupné narušenie a degradáciu omietok a náterov fasád. Je pravdepodobné, že pre úspešné riešenie problému so zavlhnutím murív bude postačovať obnova a sfunkčnenie pôvodného odvodňovacieho systému a následné zabezpečenie jeho pravidelnej údržby a čistenia. Krajský pamiatkový úrad upozorňuje vlastníka národnej kultúrnej pamiatky, že bez riešenia problému zavlhnutia murív stavby budú aj nové omietky a nátery degradovať a opadávať, nech by bola reštaurátorská obnova akokoľvek kvalitne prevedená.

krajský pamiatkový úrad požaduje pravidelné zvolávanie kontrolných dní, najmä pred začiatkom prác na jednotlivých etapách obnovy tak, ako je to uvedené v podmienkach tohto rozhodnutia, z dôvodu preverenia postupu prác na reštaurovaní kultúrnej pamiatky a prípadného usmernenia metodikom obnovy, ktorým je krajský pamiatkový úrad.

Vzhľadom na vyššie uvedené rozhodol správny orgán tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie podľa § 53 a § 54 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia. Odvolanie sa podáva na správnom orgáne, ktorý rozhodnutie vydal, t. j. na Krajský pamiatkový úrad Nitra, Námestie Jána Pavla II. 8, 949 01 Nitra.

Toto rozhodnutie je preskúmateľné súdom až po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov.

PhDr. Peter Jurkovič
riaditeľ

Doručuje sa

Ústav ekológie lesa SAV, Zvolen, detašované pracovisko Arborétum Mlyňany, Vieska nad Žitavou, č. 178, 951 52 Slepčany - EP